

Швейцарсько-український проект
DESPRO
Підтримка децентралізації в Україні

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

skat Swiss Resource Centre and
Consultancies for Development

РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК ЧЕРЕЗ РЕФОРМУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

МЕРЕЖА ЖІНОК-ЛІДЕРОК
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
DESPRO

Київ, 2020 р.

Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні” DESPRO – проект міжнародної технічної допомоги, що працює у сфері реформування місцевого самоврядування (інший термін – «децентралізація») в Україні з 2007 року. Проект фінансується Швейцарською Конфедерацією через Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва (SDC) та впроваджується Швейцарським Центром ресурсів та консультацій з питань розвитку (Skat).

1 Вступ

Важливим вектором демократичного розвитку України є встановлення ґендерної рівності в українському суспільстві, що передбачає рівноправну участь жінок та чоловіків у всіх сферах життя, а також рівноправний доступ до ресурсів для обох статей. Відповідно до індексу глобальної ґендерної нерівності у 2020 році Світового Економічного Форуму Україна посідає 59 місце зі 153 країн, якщо в цілому враховувати прогрес у сферах економічної участі, освіти, охорони здоров'я та розширення прав і можливостей у політиці.¹ Водночас, коли йдеться про політичну участь жінок в Парламенті та жінок на міністерських посадах, Україна посідає нижчі сходинки (83, 88 та 82 місця відповідно, з-поміж 144 країн).²

Рівноправна участь жінок і чоловіків у прийнятті рішень відіграє також суттєву роль у процесі реформування місцевого самоврядування в Україні. Надзвичайно важливим у цьому контексті є посилення ролі жінок в органах місцевого самоврядування, їх активне залучення до процесів економічного розвитку та зменшення ґендерної нерівності в доступі до економічних ресурсів і суспільних благ.

У відповідності до позиції Швейцарської агенції розвитку та співробітництва (SDC) тема ґендерної рівності є наскрізною для проекту DESPRO, і їй приділяється увага на всіх етапах реалізації проекту, починаючи від розробки проекту до реалізації та моніторингу. Важливим аспектом підходу DESPRO є те, що покращуючи доступність та якість публічних послуг, головним чином водопостачання та водовідведення, DESPRO сприяє досягненню

ґендерної рівності та приносить користь тим жінкам, які, особливо у сільській місцевості, традиційно перевантажені роботою по господарству.

У 2015 році SDC провела експертну оцінку ґендерного аспекту в роботі проекту DESPRO та надала наступні рекомендації: 1) забезпечити присутність жінок в органах, які відповідають за прийняття рішень; 2) заохочувати збалансовану участь жінок і чоловіків у прийнятті рішень. Ці ґендерно-орієнтовані рекомендації впроваджуються, починаючи з 2018 року, і зосереджуються на забезпеченні кращого доступу жінок до прийняття рішень та створення кращих можливостей для розвитку лідерських якостей жінок в громадах. Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні” DESPRO розбудовує мережу жінок-лідерок з метою збільшення лідерського потенціалу жінок в місцевому самоврядуванні, щоб реалізовувати зміни на місцях та підтримати сталий регіональний розвиток в Україні.

2 Досягнення (2017–2020 роки)

У 2017 році проектом було проведено дослідження «Залучення жінок у процес імплементації реформ з децентралізації»³, метою якого було проаналізувати участь жінок у процесах децентралізації, а також оцінити вплив реформи місцевого самоврядування на участь жінок в політичному житті на місцевому рівні. В рамках дослідження було опитано більше 70 осіб-представників місцевого самоврядування з різних областей України. Дослідження виявило ґендерну асиметрію щодо представленості жінок на керівних посадах та у прийнятті рішень на місцях.

З метою вирішення цих питань протягом 2018 та 2019 років проект DESPRO здійснював очні та онлайн

заходи з розбудови спроможності жінок у місцевому самоврядуванні, що мало на меті підтримку участі жінок у прийнятті рішень.

З метою розширення можливостей для розкриття потенціалу жінок в об'єднаних територіальних громадах проект DESPRO у 2018 році започаткував програму підтримки для жінок-лідерок місцевого самоврядування. Протягом 2018–2019 років було проведено три тренінги, кожен з яких складався з двох сесій для 76 жінок (представниць об'єднаних територіальних громад). В рамках даних тренінгів, учасниці оволоділи ефективними техніками комунікації, покращили свої навички роботи в команді

¹ http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

² http://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2020.pdf

³ “Залучення жінок у процес імплементації реформ з децентралізації”: звіт дослідження, DESPRO, 2017

та оволоділи основами ведення переговорів, а особливий акцент зосереджувався на запровадженні змін на місцевому рівні.

Тренінги стали справжнім успіхом. Для прикладу, DESPRO отримав 300 заявок від жінок-представниць органів місцевого самоврядування зі всіх областей України для участі в останньому тренінгу в 2019 році. За результатами навчання, в середньому 96,6% учасниць трьох тренінгів оцінили, що знання та практичні навички, які вони отримали на тренінгах, були корисними для їх роботи в органах місцевого самоврядування.

У 2019 році проект заключив партнерську угоду із Всеукраїнською асоціацією об'єднаних територіальних громад для проведення тренінгів з метою передачі досвіду, інституціоналізації та майбутнього поширення такої діяльності серед органів місцевого самоврядування по всій території України.

З метою консолідації та подальшої інституціоналізації роботи DESPRO у цьому напрямку у 2020 році проект розробив Стратегію, яка має бути реалізована протягом 2020-2021 років. Загальною метою документу є підвищення обізнаності населення щодо питань гендеру, а також розширення можливостей жінок в місцевому самоврядуванні шляхом консолідації набутого досвіду. Це включає розширення

можливостей представників органів місцевого самоврядування та їх асоціацій з метою посилення участі жінок у прийнятті рішень на місцевому рівні. Для того, щоб продовжувати таку роботу, діяльність DESPRO буде направлена на: 1) проведення тренінгів на тему гендеру, лідерства та участі жінок у прийнятті рішень; 2) організацію вебінарів для жінок-лідерок місцевого самоврядування за участі відомих експертів з метою обміну досвідом; 3) запуск програми менторства для молодих жінок-лідерок в громадах; 4) обмін кейсами кращих практик серед жінок-голів, депутаток та посадових осіб органів місцевого самоврядування.

3 Процес/ Методологія

З 2007 року DESPRO/Skat розробили та впроваджують інноваційні моделі децентралізованого водопостачання, водовідведення та управління, технічного обслуговування та надання послуг у поведженні із твердими побутовими відходамию Ці моделі специфічно направлені на громаду. Така діяльність зосереджена на реалізації місцевих проектів, які мають на меті надання високоякісних послуг домогосподарствам. Вона све пряме відношення до гендерних стосунків, адже робота по господарству, яку в основному виконують жінки, стає легшою та займає менше часу. Покращення загального стану здоров'я населення через вищу якість водопостачання та водовідведення також знижує навантаження на жінок, яким часто доводиться доглядати хворих членів своїх родин.

Більше того, підхід DESPRO, який базується на громадських ініціативах, сприяє залученості більшої кількості жінок до проектної діяльності, починаючи від прийняття рішення, закінчуючи власне реалізацією проекту. На місцевому рівні проект популяризує ідеї участі жінок у процесі прийняття рішень, а також ефективного представництва жінок в робочих групах, заходах проекту тощо. Проект збирав дані від обох статей стосовно усіх видів діяльності, забезпечуючи принаймні 40% представництва жінок у всіх заходах в рамках проекту. Очні та онлайн тренінги, які проводилися проектом, включали блок, присвячений гендерній рівності. Наприклад, такий блок було включено в програму Школи місцевого

самоврядування DESPRO – спеціальної навчальної програми, яка проводиться кожного року для місцевих партнерів.

Рівна участь жінок у процесі прийняття рішень відіграє важливу роль в процесі впровадження реформи місцевого самоврядування та децентралізації в Україні. З метою популяризації активної участі жінок та для включення жіночого бачення у процес децентралізації, проект DESPRO створив дієву мережу жінок-лідерок реформ – голів громад та потенційних жінок-посадовців органів місцевого самоврядування. Під час воркшопів, організованих проектом, жінки оволоділи ефективними комунікативними техніками, розвинули свої навички роботи в команді та навчилися основам ведення переговорів, а особливий акцент робився на запровадженні змін на місцевому рівні. Загалом,

близько 96,6% учасниць дали оцінку тому, що знання та практичні навички, які вони отримали на тренінгах, були корисними для їх роботи в органах місцевого самоврядування.

В той же час потрібно краще та більш диференційовано зрозуміти гендерні аспекти для того, щоб відповідати потребам як чоловіків, так і жінок, та сприяти досягненню гендерної рівності на місцевому рівні. У цьому контексті діяльність DESPRO направлена на підвищення рівня обізнаності чоловіків та жінок, які є представниками органів місцевого самоврядування

(ОМС) щодо питань гендеру, при цьому створюючи комунальні послуги в їх громадах. Веб-ресурсом "Спільнота практик" було розроблено та запущено окремий онлайн курс на тему гендерної рівності в місцевому самоврядуванні. Він є корисним інструментом для чоловіків та жінок, які працюють у громадах, адже допомагає зрозуміти, як інтегрувати гендер у їх повсякденну роботу на місцевому рівні. В кінці 2019 року курс пройшло 64 представника ОМС: як чоловіків, так і жінок.

4 Засвоєні уроки

- Децентралізації значним чином вплинула на рівень залученості жінок до прийняття рішень на місцевому рівні. Чоловіки та жінки, які приймали участь у різних дослідженнях, відзначали, що з початком впровадження реформи, ситуація з гендерною рівністю покращилася, адже жінки стали більш залученими до процесів децентралізації. Багато жінок почали сприймати реформу як шанс вирішити не лише проблеми громади, але й забезпечити особисте зростання, включаючи можливість розкрити свій лідерський потенціал, вирішити конфлікти та знайти інноваційні рішення повсякденних проблем.
- Наскрізна тема гендерної рівності передбачає співпрацю з усіма організаціями, які працюють на реформу місцевого самоврядування та децентралізації влади, а також інтеграцію питань рівної участі жінок і чоловіків у всі сфери діяльності. Асоціації органів місцевого самоврядування є найкращими майданчиками для обміну кращими практиками сучасного інноваційного управління громадами.

- Практика проекту DESPRO щодо запровадження 40% квоти на участь жінок у всіх очних заходах, засіданнях робочих груп тощо довела свою ефективність у сприянні досягнення гендерної рівності на місцевому рівні.

Джерела та ресурси

Онлайн курс DESPRO "Гендерна політика для розвитку місцевого самоврядування" на Спільноті практик: Сталий розвиток <https://udl.despro.org.ua/>

Жінки-лідерки: три історії лідерок місцевого самоврядування (2019) <https://decentralization.gov.ua/news/11162>

Відео про мережу жінок-лідерок: https://youtu.be/r5x8hl08y_l

<https://www.facebook.com/watch/?v=763024540705356>

<https://www.facebook.com/desproUA/videos/629601104574491/>

Стратегія консолідації та подальшої інституціоналізації діяльності з навчання, розвитку жінок-лідерок місцевого самоврядування <https://bit.ly/2VFJbhx>

Потреби підвищення рівня знань та вмій щодо гендерної політики серед жінок-лідерок ОТГ: звіт <https://bit.ly/2VGBN5t>

Рівні права та можливості жінок і чоловіків: результати опитування <https://bit.ly/3dRz3bJ>

Залучення жінок у процес імплементації реформ з децентралізації: звіт дослідження <https://bit.ly/3ioGNFG>

